

Brandsäkerhet i hotell,
på pensionat och på vandrarhem
En undersökning av 117 verksamheter i Sverige

Denna rapport ingår i Räddningsverkets serie av forsknings- och utvecklingsrapporter.
I serien ingår rapporter skrivna av såväl externa författare som av verkets anställda.
Rapporterna kan vara kunskapsammansättningar, idéskrifter eller av karaktären tillämpad forskning.
Rapporten redovisar inte alltid Räddningsverkets ståndpunkt i innehåll och förslag.

2008 Räddningsverket, Karlstad
Avdelningen för olycksförebyggande verksamhet
ISBN 978-91-7253-362-2

Beställningsnummer P21-481/07
2008 års utgåva

Brandsäkerhet i hotell, på pensionat och på vandrarhem

En undersökning av 117 verksamheter i Sverige

Författare:

Ulf Smedberg, Nerikes Brandkår

Räddningsverkets kontaktpersoner:

Mette Lindahl-Olsson och Björn Albinson
Avdelningen för olycksförebyggande verksamhet
Telefon 054-13 51 27 resp 054-13 52 98

Förord

På morgonen den 9 april 2004 inträffade en brand i Hotell Borgholms lokaler. Statens haverikommission har konstaterat att det fanns flera allvarliga brister i brandskyddet på hotellet. I samband med branden omkom två personer. Enligt haverikommissionen omkom de båda gästerna på grund av brister i hotellets brandskydd. Vidare anser man att myndighetstillsynen varit ofullständigt utförd och bristande uppföljning har medfört att befintliga brister och fel i brandskyddet inte blivit åtgärdade.

Denna kartläggning beträffande brandskyddsnivån inom drygt 100 hotell, pensionat och vandrarhem runt om i Sverige ska tillsammans med statistiska tillägga till grund för en bedömning om det finns behov av att Räddningsverket ger ut ett allmänt råd beträffande brandsäkerhet inom hotellverksamheter.

Även Svenska brandskyddsföreningen och Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare är aktiva och bedriver bland annat utbildning och frivillig certifiering av hotell inom området brandskydd.

Medverkande räddningstjänster:

Räddningstjänsten syd

Kalmar Brandkår

Ölands Räddningstjänst

Gislaved Räddningstjänst

Räddningstjänsten Storgöteborg

Tjörns Räddningstjänst

Norrtälje Räddningstjänst

Bergslagens Räddningstjänst

Räddningstjänsten Dala Mitt

Sunne Räddningstjänst

Leksands Räddningstjänst

Luleå Räddningstjänst

Övriga

Svenska brandskyddsföreningen

Sveriges Hotell och Restaurangförbund

Statens räddningsverk

Mette Lindahl-Olsson

Björn Albinson

Innehållsförteckning

Sammanfattning	6
1. Summary	8
2. Bakgrund/Inledning	10
Statistik	10
Uppdrag	10
3. Tillbakablick i regelverk.....	12
Allmänt	12
Jämförelse mellan äldre regelverk och dagens	12
Utrymning	13
Nödbelysning och vägledande markering	13
Information till gäster	14
Brandredskap.....	14
Larm	15
Byggnadstekniskt brandskydd.....	15
4. Vad är ett hotell?	17
5. Undersökningen.....	18
6. Resultat från tillsynsbesök.....	19
Organisation	19
Systematiskt brandskyddsarbete.....	20
Personalens utbildning – övning, plan för utrymning	20
Säkerhetskultur	21
Utrymning.....	21
Utrymningsvägar	22
Nödbelysning.....	22
Vägledande markering	22
Lös inredning.....	22
Information till gäster	22
Brandredskap.....	24
Larm	25
Utrymningslarm.....	25
Larmdon	26

Detektering i gästrum	26
Larmöverföring	27
Serviceavtal, revisionsbesiktning	27
Byggnadstekniskt brandskydd.....	29
Brandklass på dörrar.....	29
Täthet dörrar	29
Dörrstängare, uppställda dörrar i brandcellsgräns.....	30
Brandcellsindelning.....	30
Ytskikt i korridorer och utrymningsvägar	31
Övrigt.....	32
Skriftlig redogörelse	32
El-revision	32
Ordning och reda	33
7. Referenser	34
Bilaga 1, kontrollmall.....	35

Sammanfattning

Utgångspunkten i denna undersökning var frågan ”Har svenska hotell, vandrarhem och pensionat tillräckligt bra brandskydd?”. Svaret blev ”nej”. I undersökningen är det endast 10 verksamheter som inte har någon anmärkning.

Undersökningen omfattade totalt 117 verksamheter (82 hotell, 10 pensionat och 25 vandrarhem).

Överlag finns brister inom samtliga kontrollerade områden. Flest brister verkar finnas inom området larm. Detta är dock inte så enkelt att tolka då frågorna är av sådan art att de visar på i vilken omfattning hotellen är utrustade med larm och inte om larmet fungerar tillfredställande. 68 av 117 verksamheter har rökdetektorer inne på gästrummet. Förutom de som har rökdetektor så är ytterligare 29 verksamheter utrustade med brandvarnare inne på gästrummen. Det som drar ner totalbilden är skötseln av larmanläggningen. På frågorna om serviceavtal och revisionsbesiktning är det 74 som har serviceavtal och 56 som revisionsbesiktat sina anläggningar. Av dessa 56 har endast 22 åtgärdat de brister som uppdragats i samband med revisionsbesiktningen. Enligt tidigare nämnda brandriskvärderingar rankas larm lägre inom skola och danslokal än inom vårdavdelningar. Inom hotell bör larm rankas relativt högt då det är personer som ligger och sover och måste väckas i händelse av brand.

Vid en undersökning som denna har påträffade brister olika betydelse för hur bra eller dåligt brandskydd en verksamhet har. För att skapa en rättvis bedömningsgrund krävs tillgång till en brandskyddsvärdering för hotellverksamheter. Tittar man på de brandskyddsvärderingar som finns för skola, danslokal och vårdavdelningar¹ så finner man att organisatoriska frågor, personalen och de som vistas inom anläggningen (elever, gäster och patienter) har störst påverkan på brandskyddet, större än det byggnadstekniska. Vid vårdanläggning så hamnar larm relativt högt i värderingen.

Inom det organisatoriska brandskyddet finns mycket att förbättra, framför allt inom de mindre verksamheterna. Det kan vara så att dessa verksamheter behöver mer vägledning för att få till stånd ett acceptabelt systematiskt brandskyddsarbete. Här behöver såväl räddningstjänsten som branschen skapa bättre förutsättningar för de mindre verksamheterna.

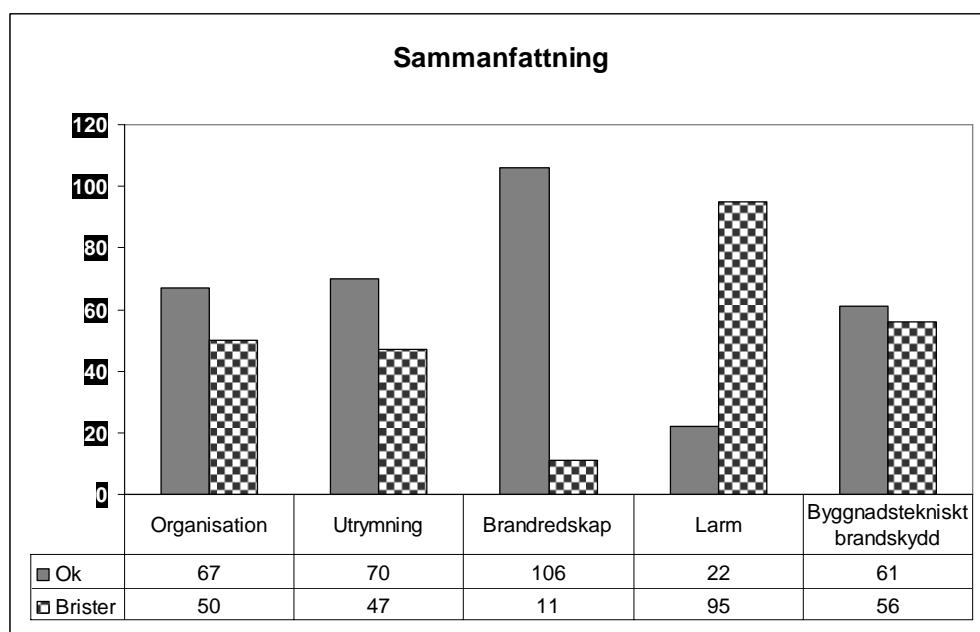
Brister som påverkar utrymningsvägarna finns inom så många som 40 % av verksamheterna. Bristerna är av skiftande karaktär och i vissa fall väldigt enkla att åtgärda. Vid verksamheter med färre än 80 platser finns brister i anslutning till utrymningsvägar i 50 % av fallen. Motsvarande siffra för hotell med fler än 80 platser är 29 %.

¹ SRV P21-347/00 och P21-463/07

Brandredskapen är det enda inom denna undersökning som får ”godkänt” - endast 10 % har brister kopplat till brandredskapen.

Även det byggnadstekniska brandskyddet kan bli bättre genom små medel. Brister finns inom nästan hälften av kontrollerade verksamheter. Om dörrstängare, magnetuppställda dörrar och tätning i brandcellsgränser ses över så att det fungerar på avsett sätt ökar antalet godkända hotell byggnadstekniskt till 72. Att upptäcka denna typ av brister hänger ihop med att det systematiska brandskyddsarbetet är bristfälligt.

Är då resultatet i denna undersökning så nedslående som utredningen visar? Ja till viss del, men min uppfattning är att många av de konstaterade bristerna kan avhjälpas med relativt små medel. Genom att driva ett väl fungerande systematiskt brandskyddsarbete och vidtaga vissa byggnadstekniska åtgärder kommer många av de kontrollerade verksamheterna att få ett acceptabelt brandskydd.

Nyckelord: Brand, brandsäkerhet, hotell, vandrarhem, pensionat

1. Summary

The starting point for this investigation is the question, “Have Swedish hotels, hostels and guest houses adequate protection against fire?” The answer to this is “no”. In the investigation there are only ten premises that fill the criteria completely; these have been officially inspected with respect to alarm systems, have checked electrical installations and have rectified any faults in connection with the inspections.

117 premises (82 hotels, 10 guest houses and 25 hostels) are included in the investigation.

In an investigation such as this, the various shortcomings have different effects on how good or bad the protection against fire in the premises is. In order to create impartial grounds for assessment, a fire protection evaluation scale for hotels etc. is required. On looking at fire protection norms for schools, dance premises and healthcare premises², it is apparent that personnel and occupants (pupils, guests and patients) have the strongest influence on the fire protection situation. With respect to schools and dance locations it would seem that organisational aspects have greater impact than building specification aspects. In healthcare locations alarms are, in relative terms, valued higher.

Generally speaking, there are shortcomings in every area that was investigated. There appear to be several shortcomings within the area of alarms. This is, however, not so easy to interpret as the questions put give answers showing to what extent hotels are equipped with alarms and not whether or not they work satisfactorily. 68 of 117 premises have smoke detectors in the guest rooms. In addition to these with smoke detectors a further 29 premises also have automatic fire alarms in the guest rooms. The aspect which has a negative effect on the holistic picture is the maintenance of the alarm systems. Answers to the questions on service agreements and inspections revealed that 74 have service agreements and 56 have their installations officially inspected. Of these 56 only 22 have rectified the faults that were pointed out during the inspections. According to the above fire risk evaluations, alarms are ranked lower in schools and dance locations than in healthcare premises. Alarms should be ranked relatively highly in hotel premises where people sleep and must be wakened if fire breaks out.

There are several shortcomings within the organisational aspect of protection against fire, particularly in smaller operations. It can be the case that smaller businesses need more guidance in order to implement adequate systematic fire protection work. More resources are called for within this area. The fire and rescue service and the branch itself need to establish better conditions for

² SRV P21-347/00 and P21-463/07

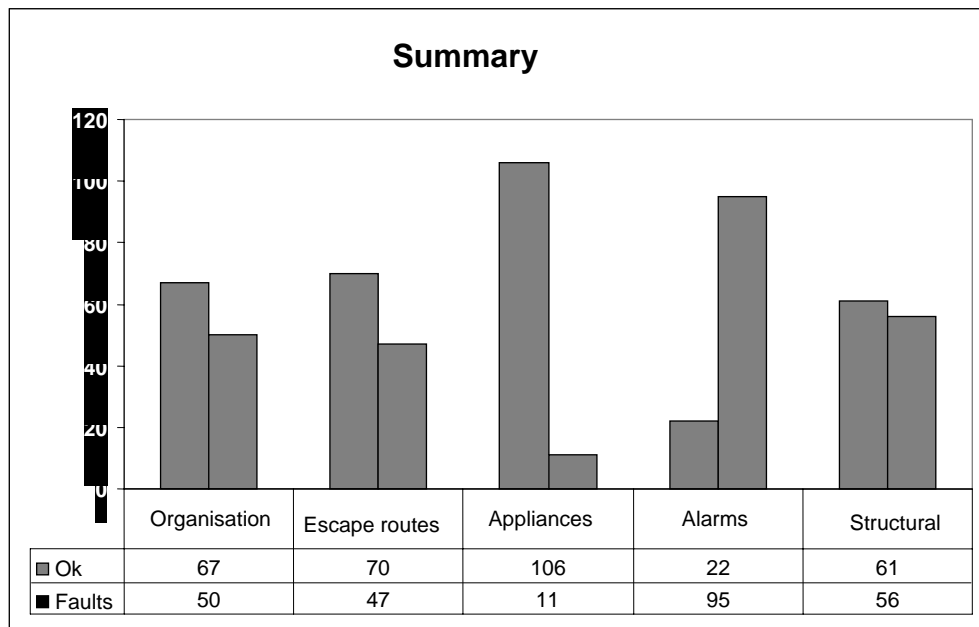
the smaller operations to incorporate fully approved systematic fire protection work.

There are shortcomings in terms of escape routes in as many as 40% of the premises. These vary and in some cases are very easy to rectify. In operations with fewer than 80 beds there are shortcomings concerning escape routes in 50% of cases. The corresponding figure for hotels with more than 80 beds is 29%.

Fire fighting appliances is the only aspect which this investigation finds acceptable – only 10% have shortcomings within this area.

Even structural fire protection measures can be improved at minimum expense. There are shortcomings within almost half of the premises checked. If door closers, magnetically opening doors and fire cell sealing faults are rectified the number of approved structural premises would increase to 72. That these types of faults are not detected is connected to the fact that the systematic protection work is inadequate.

Are then the results of this investigation as bad as they seem? To an extent, yes, but my impression is that many of the faults can be rectify at relatively low expense. Properly organised systematic fire protection work and some structural improvements would give many of the businesses that were checked acceptable fire protection.

2. Bakgrund/Inledning

På morgonen den 9 april 2004 inträffade en brand i Hotell Borgholms lokaler. Statens haverikommission har i rapporten RO 2006:03 konstaterat att det fanns flera allvarliga brister i brandskyddet på hotellet. Branden började i baren/frukostmatsalen i hotellets huvudbyggnad. I samband med branden omkom två av hotellets gäster. Enligt haverikommissionen omkom de båda gästerna på grund av brister i hotellets brandskydd. Vidare anser man att myndighetstillsynen varit ofullständigt utförd och bristande uppföljning har medfört att befintliga brister och fel i brandskyddet inte blivit åtgärdade.

Statens haverikommission rekommenderar Statens räddningsverk att

- vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att den minimistandard som skall gälla för brandskyddet i olika avseenden i hotell och liknande anläggningar upprätthålls (*RO 2006:03 R1*).
 - o och därvid särskilt uppmärksamma behovet av att utrymningslarm i befintliga hotell och liknande anläggningar ger ett tidigt larm vid brand och att utrymningslarm uppfyller tillräckliga krav på utformning och överföring av larm- och felsignal,
 - o samt att tillräckliga utrymningsvägar ger möjlighet till säker utrymning vid brand i befintliga hotell och liknande anläggningar.
- verka för att den lokala tillsynsorganisationen skapar system för kvalitetskontroll av den egna tillsynsverksamheten så att det säkerställs att brister i brandskyddet dels upptäcks, dels också blir åtgärdade. (*RO 2006:03 R2*).
- verka för att hotellbranschens organisationer medverkar till att ta fram system för kvalitetssäkring av brandskydd i befintliga hotell. (*RO 2006:03 R3*).

Statistik

Statistik från åren 1998-2006 visar att det brinner ca 80-90 gånger per år på svenska hotell. Under tidsperioden har tre personer omkommit samt ytterligare ca 60 har skadats i samband med bränder på hotell. Studerar man de bränder som inträffade åren 2002-2004 mer ingående, så ser man att 45 startade i köket, 36 i övernattningsrum och 14 i korridor eller trapphus. Som startföremål anges elinstallationer och lampor i 41 fall. Som tur är så blir de flesta av dessa bränder upptäckta och åtgärdade i tid. Endast 3 % av bränderna omfattar mer än ett rum.

Uppdrag

Denna rapport är ett underlag inför beslut om att ta fram ett allmänt råd beträffande brandsäkerhet inom hotellverksamhet. För att skapa en enhetlig bild av brandsäkerheten på svenska hotell, har en tillsynsmall använts. Mallen

innehåller totalt 27 frågor inom områdena; organisation, utrymning, brandredskap, larm, byggnadstekniskt brandskydd och övrigt. 132 hotell, pensionat och vandrarhemsverksamheter har slumpvis valts ut runt om i Sverige. Av utvalda verksamheter har 117 kontrollerats. Att så få som 15 verksamheter inte hunnits med att är väldigt bra med tanke på den korta tid som gavs till förfogande till räddningstjänsterna. Resultatet i denna rapport omfattar kontroll av 82 hotell, 10 pensionat och 25 vandrarhem. Verksamheterna är geografiskt spridda från Malmö i söder till Luleå i norr. Utvalda hotell representeras av verksamheter med endast 9 gäster och upp till mer än 500 gäster. Den lokala räddningstjänsten har hjälpt till med att kontrollera verksamheterna på plats. Kontrollerna har i huvudsak utförts under september månad 2007.

3. Tillbakablick i regelverk

Allmänt

För att förstå de olika utformningar som man möts av vid tillsyn, behöver vi göra en tillbakablick på hur regelverket förändrats över tiden. Tillbakablicken begränsas till att gälla de frågor som tagits upp i samband med denna kontroll av hotellen. Lagar och regler som i huvudsak berör brandsäkerhet inom hotell är; Lag om hotell och pensionatrörelse, Boverkets byggregler, Lagen om skydd mot olyckor.

Kravet på att ha tillstånd för att bedriva hotell och pensionatrörelse fanns med redan i Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatrörelse. De som avsåg att bedriva hotellverksamhet med fler än fyra rum eller fler än åtta gäster var tvungna att söka tillstånd. Det söktes på den tiden hos kungliga majestäts befallningshavare (Länsstyrelsen). Kravet finns kvar i dagens lagstiftning, men tillstånd söks numera hos polismyndigheten. I lagen från 1917 fanns detaljregler hur brandskyddet skulle utformas på hotell och pensionat. Detaljreglerna flyttades 1966 från Lagen om hotell- och pensionatrörelse till byggnadslagstiftningen och reglerna i Svensk byggnorm 67. Kvar i lagen om hotell och pensionatrörelse finns endast tre paragrafer som berör ordning och säkerhet. I tidigare byggnadsbestämmelser fanns endast hänvisning till Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatrörelse.

Följande regler finns kvar i Kungliga majestäts hotellförordning den 28 december 1966:

11 § Den som driver hotell- och pensionatrörelse med tillstånd enligt 2 § skall tillse att elektrisk anläggning i hotellet eller pensionatet en gång varje år undersökes av sakkunnig person. Bristfälligheter som anmärkas vid sådan undersökning skola avhjälpas så snart det kan ske. Intyg om undersökning och avhjälpna bristfälligheter skall införskaffas och förvaras.

12 § Utrymningsvägar i hotell eller pensionat, där rörelse drives med tillstånd enligt 2 §, skola anges genom tydliga markeringar. Sådan markering skall vara lätt synlig från dörren till varje gästrum.

Statens brandinspektion gav 1971 ut ett meddelande beträffande brandsyn på vårdanläggningar, elevhem, hotell m m Detta meddelande uppkom bland annat på grund av ovan nämnda förändring i lagstiftningen kring hotell. Meddelandet avsåg brandsyn på hotell med minst nio gäster eller som omfattade fem gästrum. Meddelandet drogs in under 2004.

Jämförelse mellan äldre regelverk och dagens

Nedan följer en jämförelse mellan Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatrörelse och Boverkets byggregler, BBR 12.

Utrymning

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionärsrörelse:

Hotell eller pensionat skall ha minst två av varandra oberoende trappor från högst belägna våningen till nedre botten som leder direkt ut i det fria. Minst en av trapporna skall vara nåbar inom 25 meter från gästrummet. Om trappan leder ner på en överbyggd gårds bjälklag skall det därifrån finnas ständigt belyst förbindelse till bottenvåningen och till det fria.

Korridorer, trappor, nödbalkonger m.m. skall hållas fria från reseffekter eller andra hindrande föremål efter mörkrets inbrott.

Skjutdörrar får inte monteras i korridorer eller liknade passager.

Roterande svängdörrar får endast finnas om det finns alternativ utgång i närheten. Svängdörrarna ska vara så utformade att de ger vika vid en plötslig anstormning av människor.

I reglerna finns också beskrivet hur nödbalkong skall utformas och i vilka fall som den krävs. Regler beträffande steg finns också upptaget.

BBR 12, 5:311, 5:332 och 5:342:

Det skall finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar samt att gångavståndet till utrymningsväg inte bör överstiga 30 meter. Dörrar skall vara lätt öppningsbara i utrymningsriktningen. Nödbalkong och fast monterade stegar finns inte med i nuvarande byggnadsbestämmelser för hotell.

Nödbelysning och vägledande markering

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionärsrörelse:

På dörren till reservutgång skall med bokstäver om 60 millimeters höjd på vit botten i oljefärg inom fyrkantig högröd ram målas i högröd färg ordet Reservutgång. Samma krav gäller utgångsdörr.

När mörker inträtt, skall inom hotell och pensionat i förstugor, korridorer, trappor och övriga områden, som tjäna till byggnadens utrymmande, finnas i ofärgat glas tänd nödbelysning av en ljusstyrka, som i varje nödlampa ej må understiga 3/4 normalljus (motsvarande ett så kallat teaterljus), och skola dessa lampor, så vitt möjligt, anbringas så, att, sedan nödbelysningen vid mörkrets inträde tänts, man kan från en lampa se ljuset från en annan åt vardera sidan.

Omedelbart invid trappnedgång skall vid mörker städse lysa nödljus i rött genomfärgat glas, som tillåter ljus av 3/4 normalljusstyrka att under vanliga förhållanden synas på ett avstånd av 20 meter.

För nödbelysning må användas endast stearinljus, rovoljelampor eller elektrisk belysning, härflytande ur annan stam än övrig elektrisk belysning, och

skall, där elektrisk nödbelysning brukas, reservanordning inrättas, som tillåter belysning även i det fall, att avbrott i den normala strömtillförseln av någon anledning uppkommer.

BBR 12, 5:351 och 5:353

Vägledande markering skall finnas i sådan omfattning och vara så placerade att utrymning inte hindras av svårigheter att orientera sig i byggnaden. Skyltar skall placeras i anslutning till utgångsdörrar till och i utrymningsvägar.

Skyltar skall utgöras av belysta eller genomlysta gröna skivor med tydliga, vita symboler.

Nödbelysning skall möjliggöra utrymning på ett säkert och effektivt sätt även vid strömavbrott. Nödbelysning skall finnas i utrymningsvägarna i hotell

Information till gäster

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatörrelse:

Genom av Kungliga Majestäts befälhavande utfärdat tryckt anslag, avfattat på svenska och, i den mån så prövas nödigt, även på tyska, franska och engelska språken, vilket anslag anslås i varje resanderum, skall gäst anmanas att vid inflyttningen utan dröjsmål förskaffa sig säker kännedom om de inom hotellet eller pensionatet befintliga trappnedgångar och andra anordningar för byggnadens utrymmande vid eldfara.

Information till gäster regleras inte i Boverkets byggnadsregler.

Brandredskap

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatörrelse:

Inom hotell eller pensionat skall i varje våning å plats i omedelbar närhet av en var utav de för utrymning avsedda utgångar eller trappnedgångar finnas en ständigt brukbar, vattenfylld assurancespruta om minst 25 liters rymd, försedd med lock

Lagen om skydd mot olyckor

Brandredskap inom hotell regleras inte i Boverkets byggregler. Regler beträffande brandredskap återfinns i Lagen om skydd mot olyckor. I 2:a kapitlet 2§ står följande:

”Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar skall i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.”

Larm

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatströrelse:

För eldfaras samtidiga tillkännagivande inom alla delar av hotell eller pensionat skall finnas anordning för klämtning å så kallad enslagsklocka av erforderlig ljudstyrka och med en klang, som skarpt skiljer sig från all annan i byggnaden befintlig signalanordning. Sådan klocka anbringas å varje ställe, där det för ändamålet krävts.

Erfordras flera klockor, skola de vara inbördes förenade genom ledning, så att alla klockorna kunna samtidigt igångsättas. Är alarmanordningen elektrisk, skola de kontakter, förmedelst vilka alarmering framkallas, vara så konstruerade, att klockorna, sedan kontakten tillslutits, oavbrutet signalera, till dess kontakten åter frånslös. Dessa kontakter skola vara så skyddade, att missbruk förebygges, utan att deras skyndsamma användande vid förefallande behov hindras.

Nybyggnadsreglerna, NR 1988

I nybyggnadsreglerna ställdes kravet att i de fall hotellet var avsett för fler än 100 gäster skall larmet vidarebefordras till räddningstjänsten.

BBR 12, 5:372 och 5:3541

Hotell för minst nio gäster eller minst fem uthyrningsrum skall förses med utrymningslarm. Utrymningslarmet skall kunna utlösas manuellt. Om hotellet är i två eller fler plan eller beläget på annat plan än markplanet skall larmet även kunna lösas ut automatiskt.

Larmknappar skall finnas på varje våningsplan och vara placerade vid lättåtkomliga platser samt i receptionen. Larmknappar skall vara så utformade att de inte kan förväxlas med andra knappar.

Hotell i enbart markplan och hotell för färre än nio gäster och med färre än fem uthyrningsrum skall förses med brandvarnare om de inte har automatiskt aktiverat utrymningslarm. Som allmänt råd anges att brandvarnare bör placeras i varje gästrum.

Systemet ska ge signal till räddningstjänsten om receptionen inte är bemannad. Signal till bemannad plats innebär, enligt 5:3541 att larmet vidarekopplas till kommunens räddningstjänst om personal inte finns tillgänglig på platsen

Byggnadstekniskt brandskydd

Kungliga majestäts stadga den 8 juni 1917 angående hotell- och pensionatströrelse:

Väggar och tak i gästrum, korridorer, förstugor och trapphus för utrymning skall till sitt byggnadssätt vara åtminstone brandhårdiga.

Trapphus skall avskiljas från korridorer med erforderliga dörrar, dörrar skall vara självstängande och täta. Pardörrar skall öppnas med ett enkelt handgrepp och ej vara försedda med kantregling.

Samtliga dörrar till gästrum, förstugor, korridorer och trapphus ska vara försedda med dörrstängare och lås som säkerställer att dörren stänger och sluter tätt mot dörrkarmen.

BBR12

Ytskikten inom olika verksamheter utgår i Boverkets byggregler från byggnadsklassen. Hotell i två eller fler våningar bör klassas som Br1-byggnad. I Br1-byggnader ställs de högsta kraven på bland annat ytskikt samt bärande och avskiljande konstruktioner. Detta medför att brandcellsgränser generellt inom hotell skall utföras i brandteknisk klass EI-60. Dörrar mellan gästrum, korridorer och trapphus skall hålla EI-30 och vara försedda med dörrstängare.

4. Vad är ett hotell?

Det finns idag en mängd olika former av övernattningsalternativ runt om i Sverige. Genom att söka på Internet så hittar man olika övernattningsalternativ som; hotell, vandrarhem, pensionat, semesterbostad, bo på slott, bo på lantgård, bed and breakfast. Man kan säga att "kärt barn har många namn". Naturligtvis är det inte namnet som styr om det är ett hotell eller inte utan det är den verksamhet som bedrivs. I 1 § Lagen om hotell- och pensionatverksamhet (1966:742) finns följande skrivning.

Denna lag äger tillämpning på hotell- och pensionatverksamhet. Med hotell- och pensionatverksamhet avses i denna lag yrkesmässig verksamhet med ändamål att tillhandahålla tillfällig möblerad bostad.

Lagen gäller ej

- 1. bostad som tillhandahålls som ett led i verksamhet för vård, tillsyn, utbildning eller uppfostran,*
- 2. ensligt belägen, obemannad stuga som står till allmänhetens förfogande för tillfällig övernattnings*
- 3. på campingplats belägen, enkelt utrustad stuga utan vatten och avlopp som uthyres till allmänheten som tillfällig bostad.*

Som framgår av ovanstående utdrag ur lagen om hotell- och pensionatverksamhet så handlar det om att yrkesmässigt tillhandahålla tillfälligt möblerad bostad. Här anges inte någon minsta gräns för att det ska vara fråga om hotellverksamhet. Om hotellet har plats för minst nio gäster eller har minst fem gästrum så krävs det tillstånd för verksamheten enligt lagen. Mindre verksamheter än de som det krävs tillstånd för, är även de att betrakta som hotell om verksamheten sker yrkesmässigt.

Ordet *yrkesmässigt* kan även det vålla en hel del funderingar. Finns kopplingen att hämta i ett f-skattebevis? Om någon privatperson äger en eller flera stugor i t ex fjällen och hyr ut regelbundet, är det hotellverksamhet enligt lagen? Här finns en mängd olika varianter som dyker upp på marknaden och som bör ägnas särskild eftertanke så att verksamheten bedrivs på ett brandsäkert sätt.

Tillsyn och kontroll över de minsta verksamheterna saknas sannolikt till stor del. I Boverkets byggregler finns numera krav på att dessa små hotell skall förses med brandvarnare. Detta krav bör kunna ställas retroaktivt med stöd av Lagen om skydd mot olyckor, jämför kravet på brandvarnare i bostäder i allmänna råd SRVFS 2007:1.

"Varje byggnad som är avsedd att användas som stadigvarande eller tillfällig bostad bör vara försedd med tillräckligt antal fast installerade och fungerande brandvarnare eller motsvarande anordningar för tidig varning vid brand.

5. Undersökningen

För att få en uppfattning hur det står till med brandsäkerheten på olika hotell, pensionat och vandrarhem runt om i Sverige har 117 verksamheter med plats för drygt 13000 gäster kontrollerats. Urvalet av verksamheter har skett slumpvis med hjälp av listor från branschorganisationer samt Internet. Urvalet av verksamheter sträcker sig från Malmö i söder och Luleå i norr. Verksamheterna som valts ut finns lokaliserade såväl på landsbygden som inne i storstaden. Medianen för antalet bäddar ligger på 80. Då verksamheterna finns runt om i hela landet har den lokala räddningstjänsten utfört besöken på plats. För att kontrollen skall bli så likvärdig som möjligt vid samtliga besök har en mall med tillhörande instruktioner använts.

Brandsäkerheten på ett hotell påverkas av en mängd olika faktorer, både organisatoriska och byggnadstekniska. Att kontrollera samtliga faktorer i en undersökning som denna blir väldigt tidskrävande och risken för olika bedömningar ökar med antalet kontrollpunkter. För att begränsa antalet involverade räddningstjänster har verksamheter inom tretton räddningstjänsters geografiska område valts ut i undersökningen.

Totalt kontrolleras 27 punkter inom områdena organisation, utrymning, brandredskap, larm, och byggnadstekniskt brandskydd samt några övriga frågor i samband med besöken. Då antalet kontrollpunkter har begränsats har frågorna valts utifrån hur väsentliga de bedöms vara för den totala brandsäkerheten på hotellet. För att få en rättvis uppfattning om brandskyddsnivån måste en helhetsbedömning göras.

Inom området organisation kontrolleras naturligtvis hur det systematiska brandskyddsarbetet bedrivs, men också vilken säkerhetskultur som råder inom verksamheten. Personalens utbildning, övning samt instruktioner de fått om hur de ska agera i händelse av brand behandlas särskilt.

Utrymningsfrågorna behandlar tillgången på utrymningsvägar, nödbelysning och vägledande markering samt framkomligheten och vilken information som ges till gästerna. Under sommaren 2007 har en mindre undersökning gjorts på Nerikes Brandkårers hemsida om man som gäst tar del av säkerhetsinformationen då man bor på hotell. Resultatet redovisas längre fram i denna rapport.

Tillgången på utrymningslarm och/eller brandlarm behandlas under rubriken larm. Här kontrolleras även var larmdon finns placerade samt skötseln av larmet. Byggnadstekniskt brandskydd innefattar många områden, frågorna begränsas till att behandla dörrar, brandcellsgränser samt ytskikt. Dessa frågor har stor betydelse för personsäkerheten samt är relativt enkla att kontrollera.

6. Resultat från tillsynsbesök

Tillsynsbesök har utförts på 117 hotellverksamheter runt om i Sverige. Generellt kan man säga att resultatet visar att det tekniska brandskyddet, frånsett larm, håller hyfsad nivå. De brister som finns i övrigt inom det byggnadstekniska brandskyddet kan i de flesta fall åtgärdas med relativt små medel. Det finns dock mer brister kopplat till det organisatoriska brandskyddet. Att det finns brister i det systematiska brandskyddsarbetet kan förklaras med att kravet på systematiskt brandskyddsarbete är relativt nytt.

Den ”gamla goda” brandsynen har avsevärt längre traditioner och inriktningen har också i mångt och mycket varit väldigt teknikorienterad.

Endast 10 verksamheter har godkänt brandskydd samt utför revisionsbesiktningar på brandlarm och el. Alla övriga har brister, stora som små, inom något område.

Naturligtvis varierar bristernas art och konsekvenserna i samband med en brand varierar också högst väsentligt.

För hotell saknas ett brandskyddsindex där man kan se hur stor påverkan olika brister eller åtgärder har på brandskyddsnivån hos ett hotell. Brandskyddsindex för skola och danslokal³ har tagits fram av Håkan Frantzich, Lunds tekniska högskola. Den rapporten visar att personerna som vistas inom verksamheten har störst påverkan på brandskyddsnivån. Det organisatoriska brandskyddet har också värderats högt. Längst ner på listan kommer utrustning för brandsläckning och räddningstjänsten.

Organisation

Som tidigare nämnts har personalen och gästerna stor betydelse för brandskyddet inom verksamheten. Frågeställningarna inom det organisatoriska brandskyddet begränsades till fyra, dels systematiskt brandskyddsarbete generellt samt två frågor beträffande personalens kunskaper i händelse av brand samt synen på säkerhet i stort. Kravet på systematiskt brandskyddsarbete tydliggjordes i samband med att Räddningsverket gav ut ett allmänt råd 2001, som senare reviderats 2004 med anledning av ny lagstiftning. Det allmänna rådet klargör behovet av att både organisatoriska och tekniska åtgärder krävs för att uppnå skäligt brandskydd.

Brandskyddsnivån hos ett enskilt objekt går inte att bedöma utifrån en enskild åtgärd. Ungefär hälften (54 %) av verksamheterna har fått godkänt eller bättre på samtliga frågorna om organisatoriskt brandskydd. Jämför man verksamheter med plats för mindre än 80 gäster, med de som har plats för fler än 80 gäster, så saknas eller brister det organisatoriska brandskyddet vid 35 av 58

³ SRV P21-347/00

(60 %) av de mindre verksamheterna. I verksamheten med plats för 80 gäster eller fler ser det bättre ut, där 19 av 59 (32 %) har brister inom det organisatoriska brandskyddet.

Systematiskt brandskyddsarbete

Systematiskt brandskyddsarbete är ett relativt nytt krav. Det finns risk för olika tolkningar då det är fler olika personer som gjort kontrollerna. Trots risken för olika bedömningar så är dock resultatet entydigt. Det systematiska brandskyddsarbetet måste bli bättre på många hotell. Storleken på verksamheten tycks påverka hur väl fungerande systematiskt brandskyddsarbete man bedriver. Totalt sett så saknas eller brister det systematiska brandskyddsarbetet hos 35 av 117 (30 %) kontrollerade verksamheter. Bristerna finns till största delen (22 av 35 fall) hos verksamheter som har mindre än 80 gästplatser. Det kan finnas flera orsaker till detta. En kan vara att de stora hotellkedjorna har tagit hjälp från externt håll. Man har använt ett grundmaterial som sedan anpassats för respektive verksamhet.

Personalens utbildning – övning, plan för utrymning

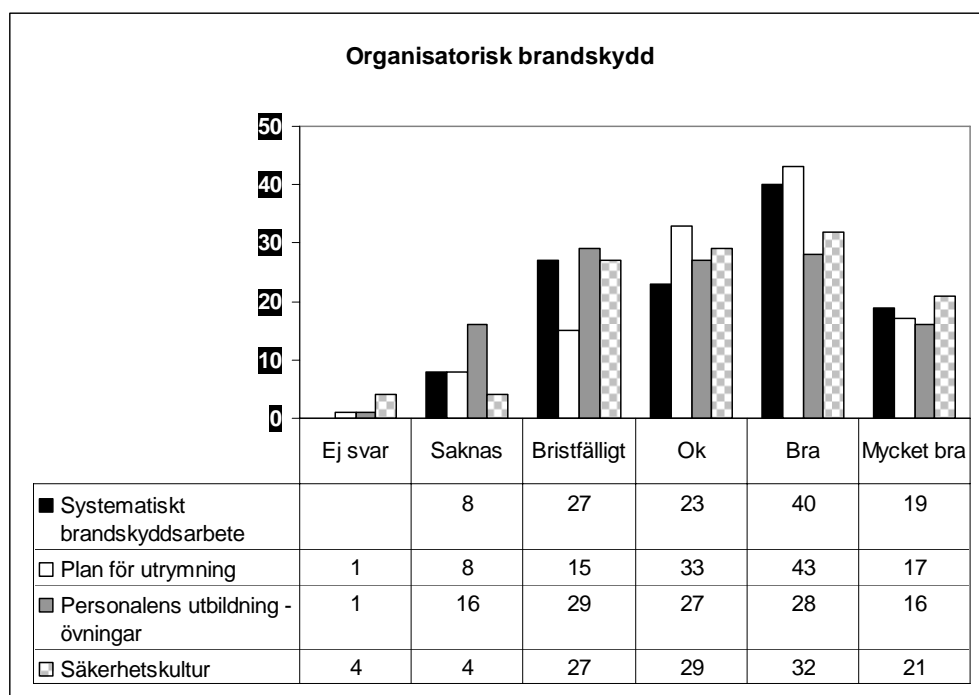
Undersökningen visar att i så många som 45 av 117 verksamheter har personalen bristande utbildning. Självklart måste byggnaden uppfylla de tekniska kraven som ställs. Men om de som vistas inom byggnaden inte har kunskap om hur brandskyddet fungerar så kan resultatet vid brand bli förödande. Att personalen vet hur man ska agera i händelse av brand är för många gäster en självklarhet då man bor på hotell. I dagens läge är många hotell obemannade vissa tider på dygnet och om bemanning finns kan det i ofta finnas endast en eller två tjänstgörande på hotellet nattetid. Då bemanningen inte är större kan man inte räkna med att det alltid går att avhjälpa ett brandtillbud.

Men frågan man ställer sig är ”Är det farligare att bo på ett hotell som inte är bemannat dygnet runt?”. Då det finns hotell utan bemanning och något krav ej ställs på bemanning, så måste skyddsnivån vara sådan att det inte är farligare att bo på ett obemannat hotell. Självklart så kan den enskilde gästen känna ökad trygghet om man bor på ett bemannat hotell. Naturligtvis ska personalens kunskaper i händelse av brand inte underskattas. Finns personal på plats så kan information ges till såväl gäster som räddningstjänsten. Man ska dock vara medveten om att nattportieren inte kan vara på mer än ett ställe åt gången. Här måste tydliga instruktioner finnas om nattportieren skall kunna agera på bästa sätt. Vilket krav kan ställas på den enskilda gästen i dessa sammanhang? Längre fram redovisas omfattningen av information som ges till gästerna. Gästernas agerande vid en brand har stor betydelse för de slutgiltiga konsekvenserna. Oberoende var man befinner sig om det börjar brinna, så är det viktigt att de som finns i närheten agerar rätt för att begränsa skadorna till följd av branden. Precis som för det systematiska brandskyddsarbetet så är personalen vid de mindre hotellen sämst utbildad. Personalens agerande vid brand är inte heller klarlagt vid många hotell. En del av förklar-

ingen till det är att en del av verksamheterna har säsongarbetare eller stor personalomsättning.

Säkerhetskultur

Denna fråga är svår att bedöma resultatet på. Frågan i sig innebär att den person som utför besiktning ska göra en bedömning hur säkerhetskulturen inom verksamheten är. Med säkerhetskultur avses i detta sammanhang vilket förhållningssätt organisationen och dess anställda har till risker. Svaren kan tolkas olika beroende på att den person som gör tillsynsbesöket ska ge sin personliga uppfattning kring säkerhetskulturen på hotellet. Svaren indikerar dock att det är inom de ”mindre” verksamheterna som säkerhetskulturen är sämst.

Utrymning

Utrymningsvägarnas beskaffenhet är naturligtvis avgörande om alla skall hinna utrymma i samband med en brand. Inkomna svar redovisar inte om kontrollen av utrymningsvägar utförts kvällstid eller dagtid. Önskemål om kontroll kvällstid fanns, men det ställdes inte något krav på att redovisa viken tid kontrollen utförts. Sannolikt har de flesta kontroller utförts under dagtid, vilket innebär att man inte säkert kan veta hur utrymningsvägarna ser ut kvällstid. Låses eller blockeras utrymningsvägarna kvällstid utifrån risken för t.ex. stöld eller inbrott? Sammantaget så har cirka 40 % av kontrollerade verksamheter brister inom området utrymning.

Utrymningsvägar

Vid kontrollerade verksamheter finns i huvudsak utrymningsvägar av god kvalitet. Stegar eller liknade mindre lyckade lösningar använd endast i något enstaka fall. Kontrollen av utrymningsvägar har både innefattat tillgången på två av varandra oberoende utrymningsvägar och att de är funktionsdugliga i hela sin längd. I 10 % av fallen finns brister relaterade till tillgången på utrymningsvägar. Det låter inte så mycket, men man kan dock få en något för bra bild av utrymningsvägarnas beskaffenhet om man inte samtidigt tar hänsyn till hur dörrar samt täthet i brandcellsgränser ser ut. Det finns verksamheter som har brister beträffande täthet i brandcellsgränser och dörrar i anslutning mot korridorer och utrymningsvägar, som medför att utrymningsvägarna inte fungerar som de ska i samband med en brand. Brister av denna art gör att i övrigt felfria utrymningsvägar kommer att fyllas med rök och bli oanvändbara för den nödställda i samband med brand.

Nödbelysning

Att så många som 31 verksamheter saknar eller har brister i nödbelysningen är inte bra. Dock ska sägas att 6 st av verksamheterna endast är i ett plan och/eller utformade som hotellstugor. Vid dessa boenden sker utrymning från respektive gästrum direkt ut i det fria. Men det finns också verksamheter med gästrum placerade på flera våningar, ända upp till våning 5, som uppvisar brister. Bristerna i nödbelysning finns i huvudsak inom verksamheter med färre än 80 gäster.

Vägledande markering

Omfattningen av vägledande markering är generellt sett bra, vissa undantag finns dock. Bristerna är i samma omfattning som för brandredskap, det vill säga 9 % av anläggningarna har bristande vägledande markering.

Lös inredning

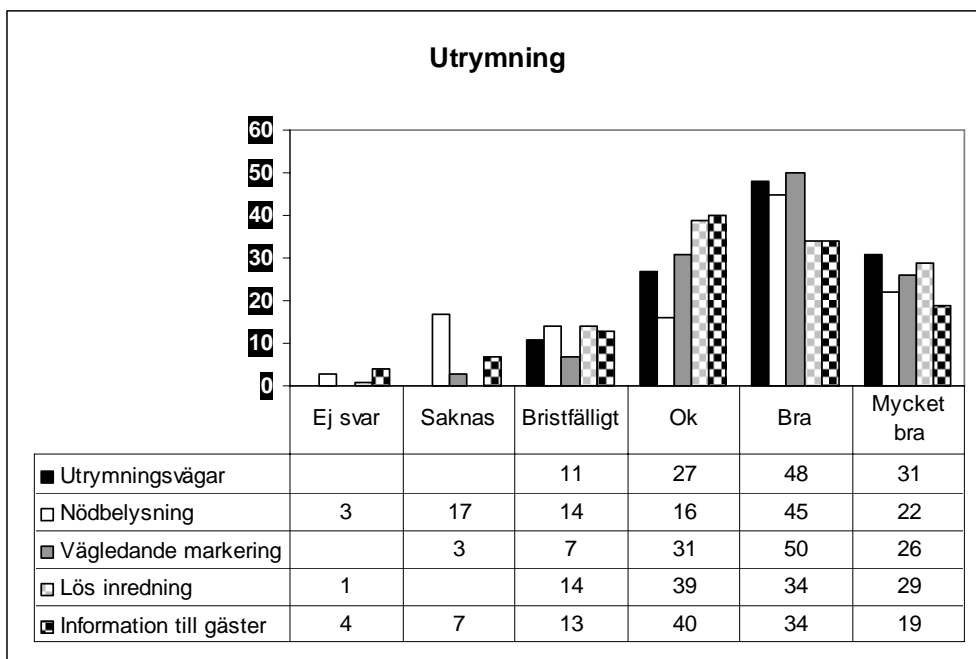
I 14 fall finns problem med lös inredning i anslutning till utrymningsvägarna i sådan omfattning att det skapar ett problem i samband med utrymning. I 72 % av fallen där lös inredning är ett problem i samband med utrymning brister även det systematiska brandskyddsarbetet. Däremot så anses att ordning och reda råder inom verksamheten. Det är endast 4 som brister i både ordning och reda samt har lös inredning i anslutning till utrymningsvägarna.

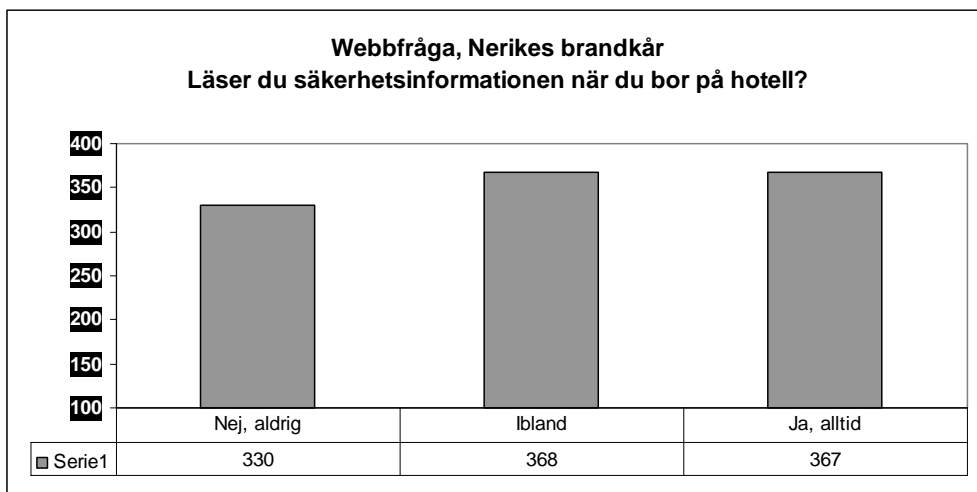
Information till gäster

Bristande information till gästerna förekommer i 14 av 20 fall inom verksamheter med färre än 80 gästplatser. Frågor har inte ställts om vilka verksamheter som har bemanning dygnet runt och i så fall i vilken omfattning bemanning finns. Kan man anta att dessa verksamheter också tillhör dem som är obemannade. Här är det troligtvis så att många av de verksamheter som

brister i information också är obemannade. Hur gästerna agerar i samband med en brand på ett hotell är mycket avgörande för hur stora konsekvenser det blir vid en brand. I många fall så tillhandahålls bra information till gästerna, och grunden för att gästen ska agera rätt finns. Dock kan man ställa sig frågan hur många som tar del av den säkerhetsinformation som tillhandahålls.

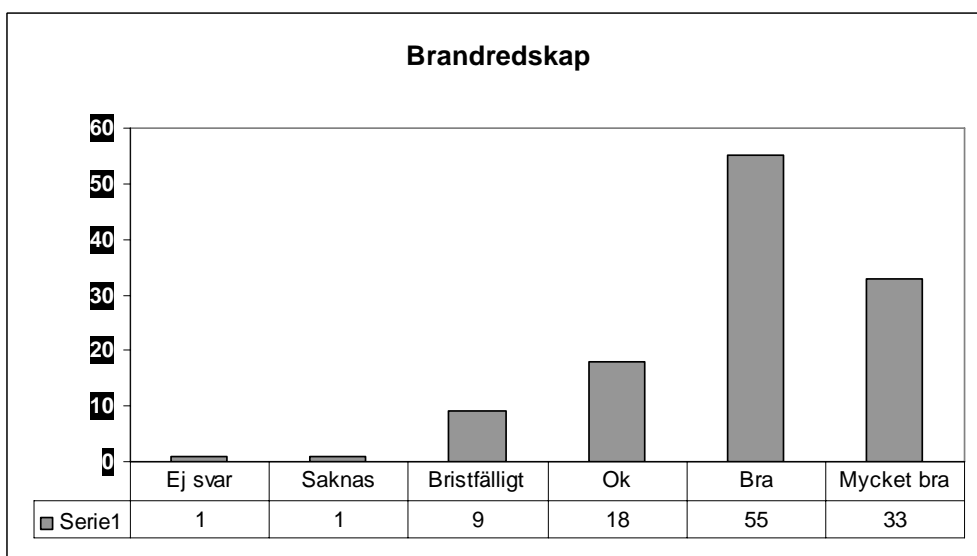
Under sommaren 2007 har en mindre undersökning gjorts via Nerikes Brandkårs hemsida. Besökare på hemsidan har fått svara på frågan; ”Läser du säkerhetsinformationen när du bor på hotell?”. Antalet svarande på frågan var 1065 och svaret på frågan ger en jämn fördelning mellan svarsalternativen samt visar att uppemot så många som hälften av gästerna inte tar del av informationen som ges. Det finns en uppenbar risk att verkligheten är än mer dystert i detta hänseende. Är de som besöker Nerikes Brandkårs hemsida ett neutralt urval av befolkningen? Hur ska man nå ut med information till gästerna? Vilken konsekvens får detta på de hotell som är obemannade under nattetid? Om hotellägaren tillhandahåller bra information som gästen inte tar del av, måste man ställa sig frågan ”Om informationen är viktig för säkerheten på hotellet, hur når man ut till gästen?”. Ska man ge muntlig info vid incheckning? Ska man ge information skriftligt ihop med incheckning? Kan information ges via intern-TV (det är vanligt att man har en välkomsthälsning på TV:n när man kommer i på gästrummet första gången)?

Brandredskap

Tillgången på brandredskap på svenska hotell är genomgående bra, även om det finns anläggningar som behöver komplettera med fler brandredskap samt se över skötseln av brandredskapen. Inom de 10 verksamheter som saknar eller har brister som rör brandredskapen så finns även stora brister på brand-säkerheten i övrigt.

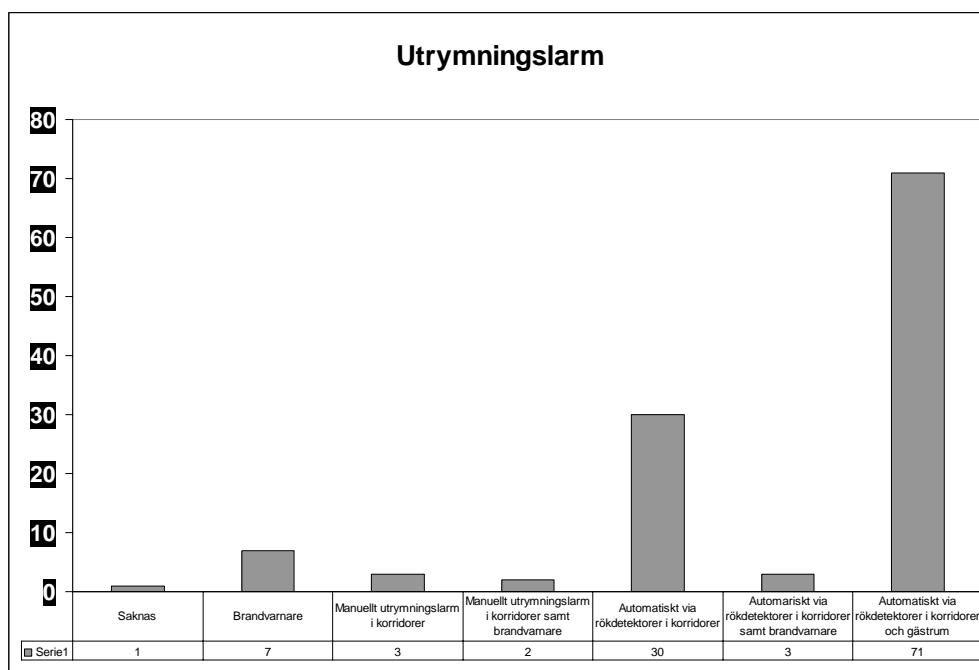
Larm

Frågorna som berör larm inom verksamheterna är svåra att bedöma statusen på. Inga frågor har ställts som klart visar om larmet som finns inom hotellet är i funktion och helt utan brister. Frågor har ställts beträffande serviceavtal och revisionsbesiktning för att på så sätt få en uppfattning kring larmens funktion och status. Om revisionsbesiktning med ”brister åtgärdade” är definitionen på ett acceptabelt larm, är resultatet i denna undersökning inget annat än nedslående.

Att brandvarnare räddar liv är det ingen tvekan om. Trots det finns hotellverksamheter som saknar anordning för tidig upptäckt av brand. Räddningsverket har via allmänt råd fastslagit att det är skäligt enligt Lagen om skydd mot olyckor att brandvarnare ska finnas i alla bostäder. I Boverkets byggregler finns numera minimikravet på brandvarnare även för hotell i enbart markplan eller för hotell med färre än nio gäster och med färre än fem rum. Värt att notera är att Boverkets byggregler inte gäller retroaktivt. Det var i tidigare byggregler accepterat med manuellt utrymningslarm, men skärpning av krav vid nyproduktion ger en indikation på skälig nivå.

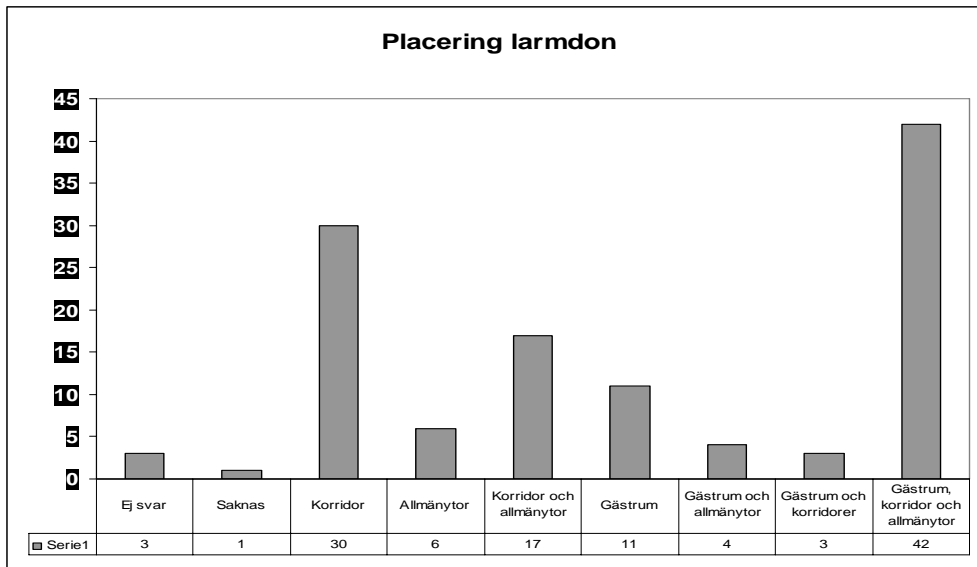
Utrymningslarm

Skydds-nivån på larm inom hotellverksamheter är i 101 av 117 kontrollerade objekt bra. I dessa 101 verksamheter finns automatisk detektering med rökdetektorer i korridorer. Vid 68 av dessa finns även detektering inne på gästrummet med rökdetektor.

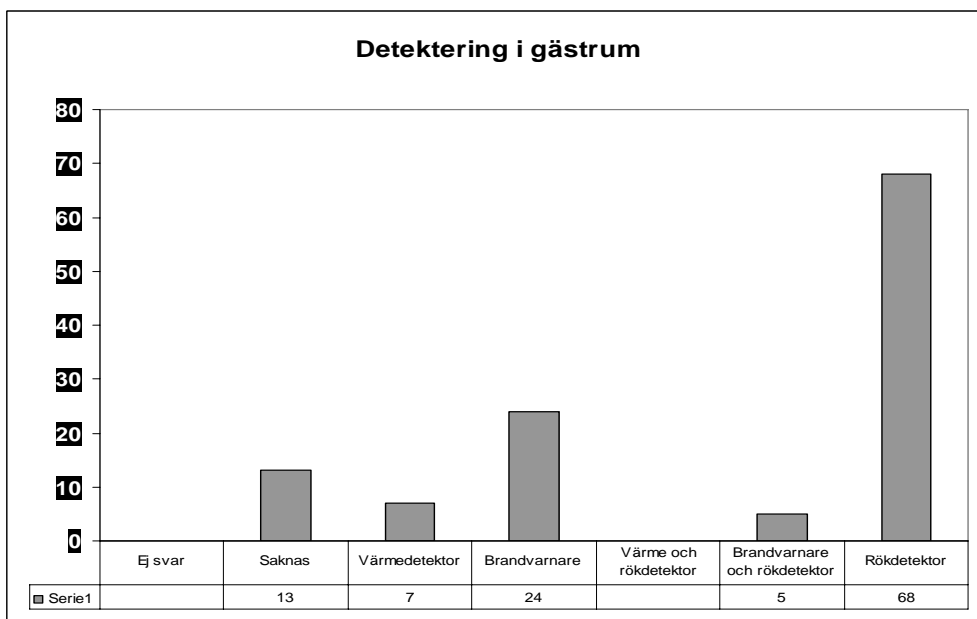
Larmdon

Att gästerna kan höra larmet är utan tvekan högst väsentligt för att initiera en utrymning. I samband med denna undersökning har inte hörbarheten kontrollerats utan bara vilken placering larmdonen har. Detta förhållande medför att det kan vara så att larmdon finns i korridor men hörbarheten inne på vissa rum inte är tillräcklig. I lokaler där personer sover ska larmet avge minst 75 dB(A) mätt vid huvudkudden. I 60 fall finns larmdon placerat inne på respektive gästrum samt i flera fall även i korridor och/eller allmännytor.

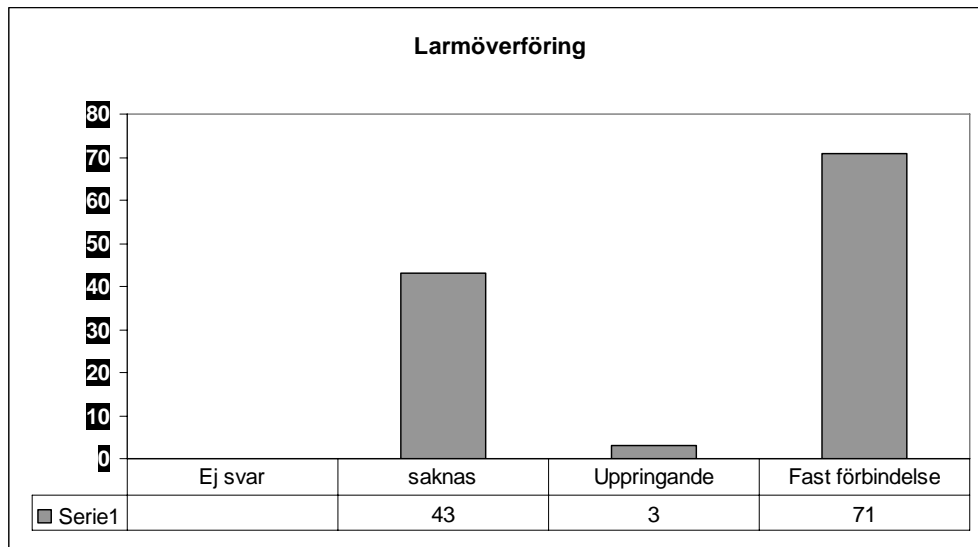
Detektering i gästrum

Statistiken visar att 14 % av bränderna under åren 2002-2004 startat i gästrummet. Påfallande många, ca 18 %, saknar detektering helt (13 st) samt har endast värmedetektorer (7 st). När det gäller detekteringen i gästrum så finns inget samband mellan hotell mindre än 80 bäddar och de som är större.

Larmöverföring

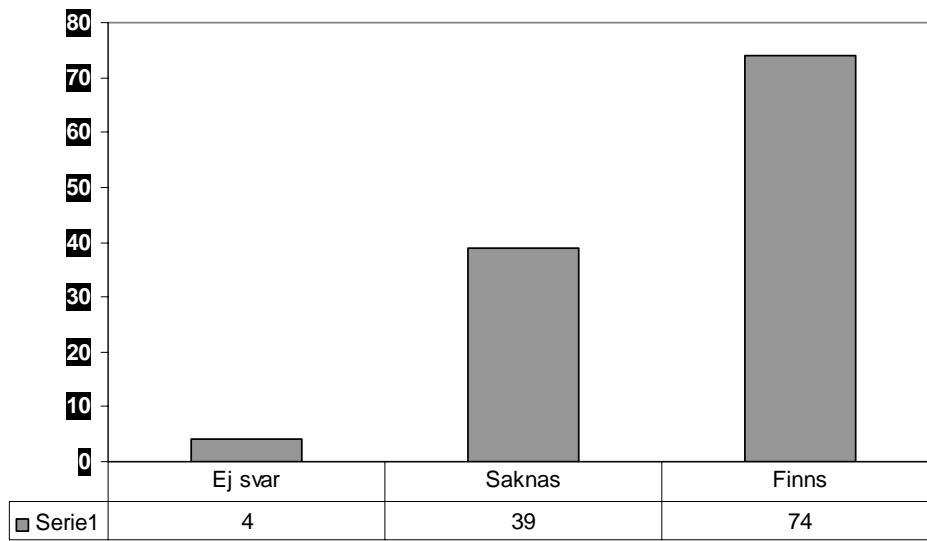
Under årens lopp har kraven på larm skärpts i byggnadslagstiftningen. Från att tidigare endast tala om utrymningslarm med manuell utlösning till dagens krav på automatisk detektering om hotellet är i fler våningar. Krav på larmöverföring kom först i Nybyggnadsreglerna om hotellet hade plats för fler än 100 gäster. I tidigare utgåvor av Boverkets byggregler fanns kravet på att larmet ska gå till bemannad plats. Om bemannad plats saknas ska larmet föras över till räddningstjänsten. Det företrädesvis mindre verksamheter som inte har larmöverföring. 14 av 43 hotell som saknar larmöverföring har plats för 80 gäster eller fler.

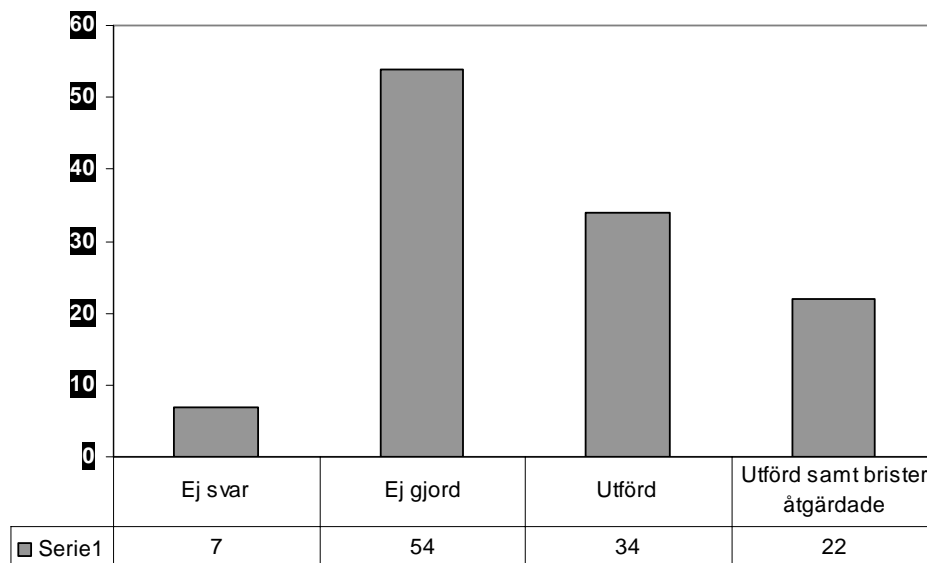
Serviceavtal, revisionsbesiktning

Vikten av att sköta sina säkerhetsanordningar kan inte nog poängteras. Två tredjedelar av hotellägarna har serviceavtal på sina larmanläggningar. Det bör borge för att larmet är i gott skick. Men att endast ha ett serviceavtal, där förvisso personer med stor kunskap om larmet provar och sköter larmanläggningen enligt konstens alla regler, säkerställer inte att larmet i alla delar uppfyller de krav som ställs. Enligt SBF 110 skall brandlarm revisionsbesiktas av godkänd besiktningsman varje år eller med max 15 månaders mellanrum. I rekommendationer utgivna av Svenska brandskyddsföreningen rekommenderas att utrymningslarmet kontrolleras minst en gång vart 3:e år. Hur kan det komma sig att så få larm revisionsbesiktas? Hela 47 av 117 verksamheter har detektering i korridor och gästrum, larmöverföring samt serviceavtal. Av dessa är det endast 17 som revisionsbesiktat anläggningen och åtgärdat bristerna som upptäcktes. Finns behov av både serviceavtal och revisionsbesiktningar? Svaret på frågan torde vara ”ja”. Om man tittar på protokoll från utförda revisionsbesiktningar så kan man konstatera att även anläggningar med serviceavtal har anmärkningar. Att bara ha serviceavtal innebär att ingen opartisk granskar och kontrollerar larmanläggningen. Hela 24 av de som har serviceavtal har inte revisionsbesiktat sina anläggningar.

Serviceavtal

Revisionsbesiktning

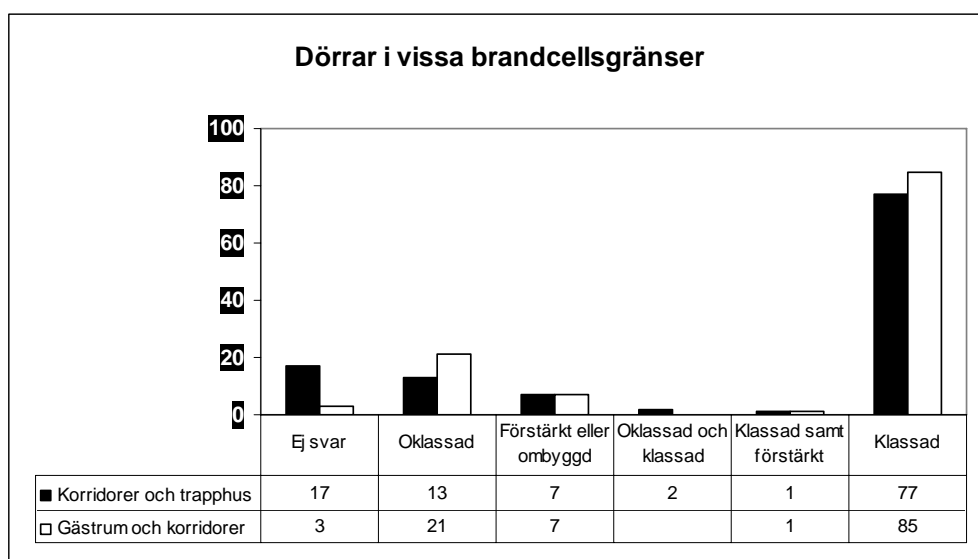

Byggnadstekniskt brandskydd

Det byggnadstekniska brandskyddet på hotell är väldigt omfattande. I en undersökning av denna modell är det inte rimligt att kontrollera alla de delar som ingår i brandskyddet på ett hotell. Olika generationer av hotell ingår också i undersökningen och att rakt av jämföra hotell som etablerades i början på 1900-talet med nybyggda på 2000-talet är inte rättvist. Det är dock inte självklart att ett gammalt hotell har sämre skyddsnivå än ett modernt. För att skapa förutsättningen att bedöma det byggnadstekniska brandskyddet har ett antal frågor som till stor del påverkar utrymningssituationen valts ut. Gör man en så snäll tolkning av undersökningen som möjligt, så har hälften av verksamheterna godkänt byggnadstekniskt brandskydd, det vill säga inga anmärkningar på någon av frågorna. Ytterligare 20-talet verksamheter har brister endast kopplat till täthet i brandcellsgränser samt dörrar som är uppställda med magnet men som inte fungerar.

Brandklass på dörrar

Många av de undersökta hotellen har brandklassade dörrar i brandcellsgränserna mellan gästrum och korridorer. I stort sett så är det samma hotell som saknar brandklassade dörrar med korridor och gästrum som mellan korridor och trapphus.

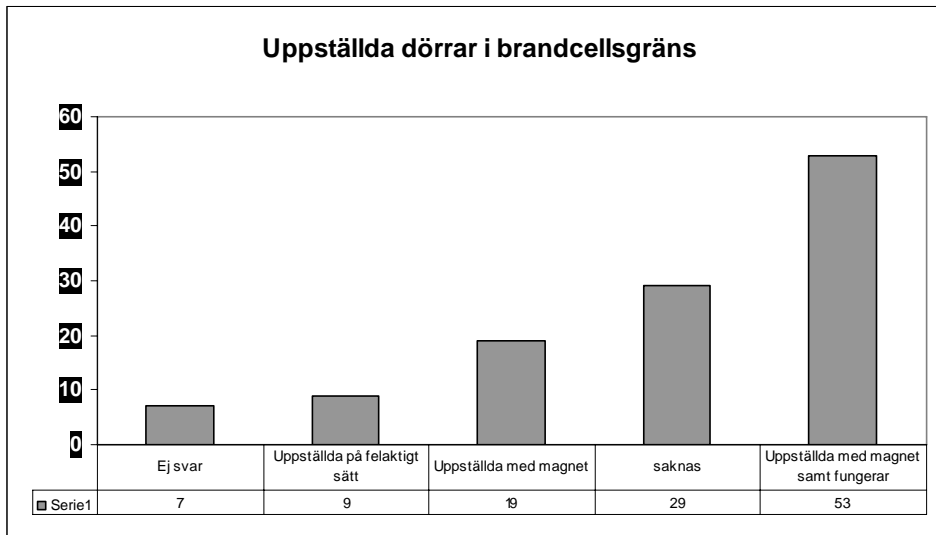

Täthet dörrar

Dörrarnas täthet hänger inte ihop med om dörren i sig har brandklass eller inte. Fördelningen mellan brandklassade dörrar och oklassade dörrar som inte är täta är 50-50. Denna fråga begränsade sig inte bara till de dörrar som finns i brandcellerna i anslutning till gästrum, korridor och trapphus.

Dörrstängare, uppställda dörrar i brandcellsgräns

Att dörrarna är stängda eller stänger automatiskt i samband med en brand har en avgörande betydelse för hur stor brand och rökspridning det blir. Problemet med dörrar i brandcellsgräns är att de måste hållas stängda. På hotell där många personer med väskor kommer och går finns extra stor risk för att dörrar ställs upp på felaktigt sätt. I de fall felaktigt uppställda dörrar i brandcellsgräns saknas ska man komma ihåg att det är positivt och inte en anmärkning.

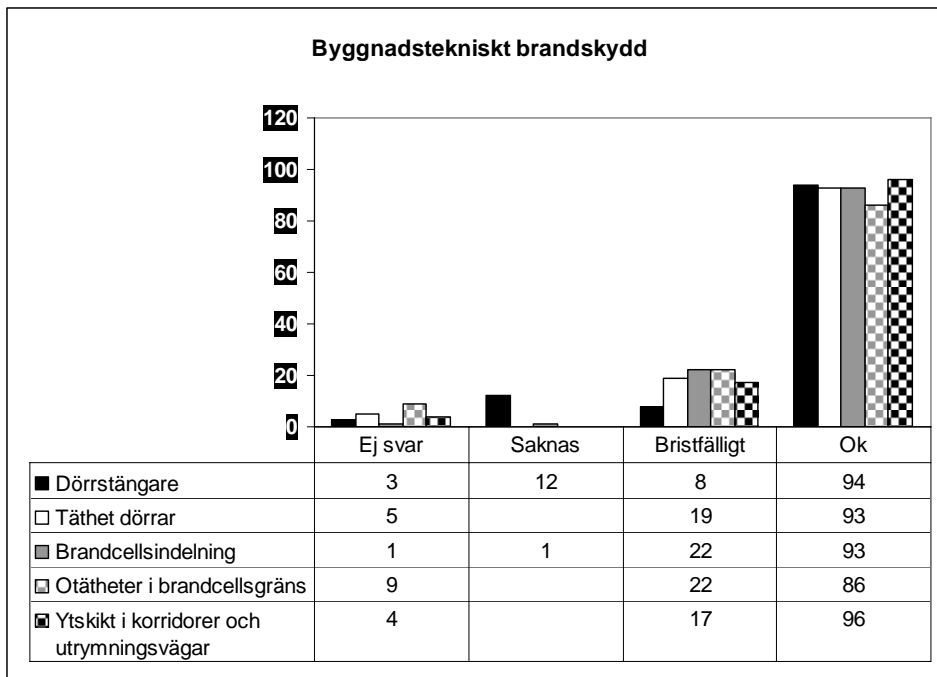

Brandcellsindelning

Även brandcellsindelningen på undersökta hotell uppvisar brister. Där bristerna finns i brandcellsindelning finns också brister i samband med genomföringar av t.ex. el-installationer. Fem verksamheter har bristande täthet vid genomföringar i den i övrigt felfria brandcellsindelningen.

Ytskikt i korridorer och utrymningsvägar

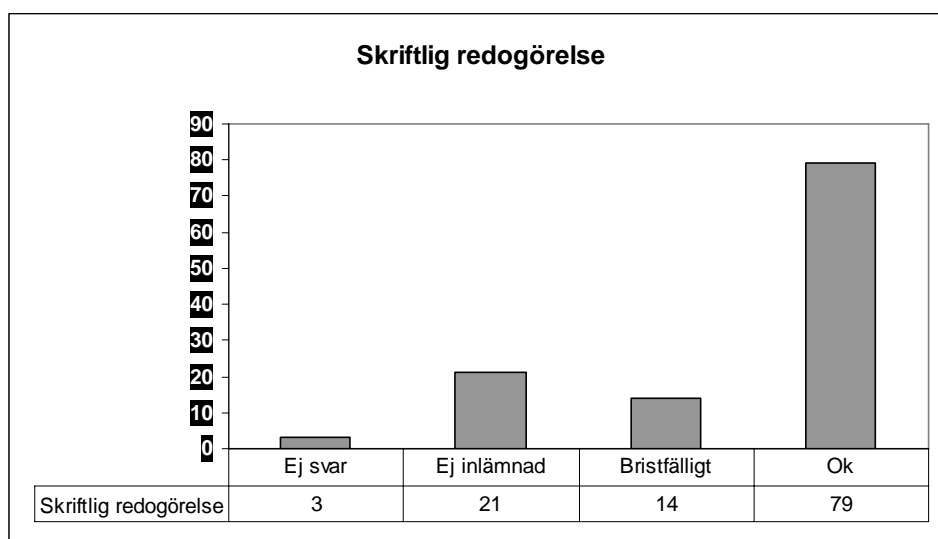
I 18 % av hotellen finns brister i ytskikten i anslutning till korridorer och utrymningsvägar.

Övrigt

Skriftlig redogörelse

I samband med att Lagen om skydd mot olyckor trädde i kraft 1 januari, 2004 infördes krav skriftlig redogörelse av brandskydd. Den skriftliga redogörelsen skall lämnas in till kommunen av fastighetsägaren. Kommunen fastställer med vilken frist inlämnandet ska ske. Detta förhållande innebär att fristen skiljer sig mellan kommunerna. Den skriftliga redogörelsen är tänkt att vara ett underlag för räddningstjänsten då de planerar behovet av tillsyn. I så många fall som 21 har inte någon redogörelse lämnats in till räddningstjänsten, detta trots att den första skulle vara inlämnad senast 31 december, 2004. I 10 % av fallen innehåller redogörelsen brister. Vilken typ av brister har ej efterfrågats i undersökningen.

El-revision

Enligt lagen om hotell- och pensionärer ska el-anläggningen kontrolleras varje år av sakkunnig. Försäkringsbolagen kräver att el-anläggningen skall revisionsbesiktas varje kalenderår med högst 16 månaders mellanrum. För att få utföra revisionsbesiktningen enligt försäkringskravet skall man vara auktoriserad besiktningsingenjör. Svenska brandskyddsföreningens elektriska nämnd handhar dessa revisionsbesiktningar.

Utdrag ur Elektriska Nämnden, F200:21

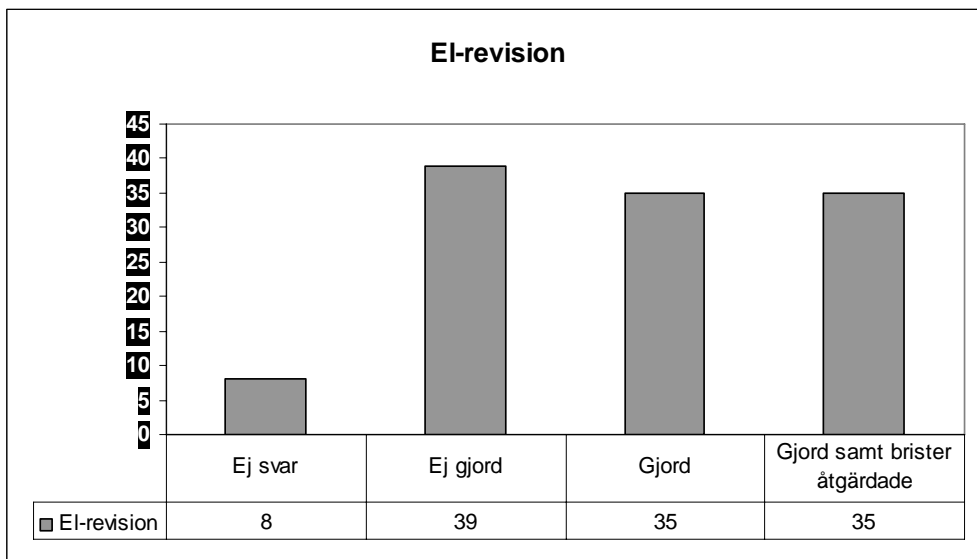
Hotell, pensionat och dyligt. samt förläggingsbyggnad för tillfälligt boende

3.4.1 Det sammanlagda brandförsäkringsbeloppet för maskinerier och varor som försäkringstagaren disponerar för sin rörelse är minst 150 basbelopp.

eller

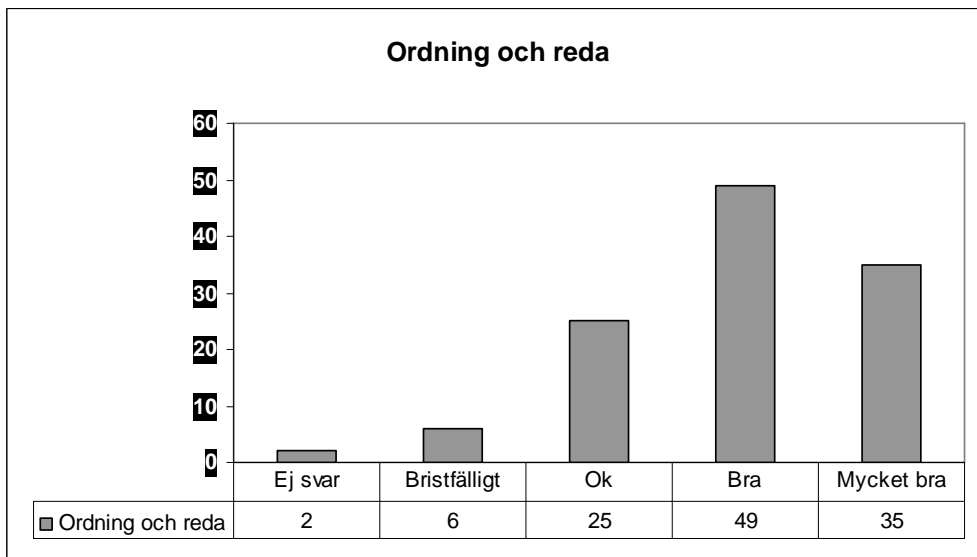
3.4.2 Byggnadens brandförsäkringsbelopp är minst 500 basbelopp.

Detta förhållande med krav på kontroll från två olika instanser skapar förvirring. Med detta som bakgrund så finns risk för att svaret på nedanstående fråga är missvisande. Fakta är trots allt att en tredjedel av verksamheterna inte har haft någon besiktning över huvud taget på el-anläggningen och en tredjedel har haft besiktning där anmärkningar funnits som inte har åtgärdats. Detta förhållande visar att kontrollen av el-anläggningen är viktig.

Ordning och reda

Att resultatet på denna fråga är övervägande positiv är kanske inte så konstigt. Att tillhandahålla tillfällig bostad åt personer innebär att ordning och reda är grunden för att gäster kommer tillbaka efter sitt första besök.

7. Referenser

1. Statistik ur räddningstjänst i siffror, Räddningsverket (NCO)
2. Svensk Byggnorm 80
3. Nybyggnadsreglerna
4. Boverkets byggregler
5. Lag om hotell och pensionatrörelse 1917
6. Lag om hotell och pensionatrörelse 1966
7. Lagen om skydd mot olyckor (SFS
8. Statens brandinspektion meddelande 1971:9, Brandsyn på vårdanläggningar, elevhem, hotell m m
9. Brandskyddsvärdering, Brandskyddsindex för skola och danslokal, Räddningsverket. SRV P21 463/05
10. Brandskyddsvärdering av vårdavdelningar, ett riskanalysverktyg, Räddningsverket. SRV P21-347/00
11. Bestämmelser angående besiktningsplikt och besiktningsfrekvens, F200:21, Elektriska Nämnden

Bilaga 1, kontrollmall

Kommun: _____

Typ av verksamhet: Hotell Vandrarhem Pensionat.

Antal våningar: under mark _____ ovan mark _____

Gästrum finns på våning (markplan är våning 1) _____

Storlek (antal rum – gäster): _____

Organisation					
Systematiskt brandskyddsarbete	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Personalens utbildning - övningar	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Plan för utrymning	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Säkerhetskultur	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Utrymning					
Utrymningsvägar	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Nödbelysning	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Vägledande markering	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Lös inredning		☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Information till gäster	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Brandredskap					
Handbrandsläckare - inomhusbrandpost	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra
Larm					
Larm	☐ Saknas	☐ Brandvarnare	☐ Manuellt utrymningslarm i korridorer	☐ Automatiskt via rökdetektorer i korridorer	☐ Automatiskt via rökdetektorer i gästrum och korridorer
Placering larmdon	☐ Korridor	☐ Allmännytor	☐ Gästrum		
Detektering i gästrum	☐ Saknas	☐ Värmedetektor	☐ Brandvarnare	☐ Rökdetektor	
Larmöverföring	☐ Saknas	☐ Uppringande	☐ Fast förbindelse (multicom)		
Serviceavtal	☐ Saknas	☐ Finns			
Revisionsbesiktning	☐ Ej gjord	☐ Gjord	☐ Gjord samt brister åtgärdade		
Byggnadstekniskt brandskydd					
Dörrar mellan; boenderum – korridorer korridorer – trapphus	☐ Oklassad	☐ Förstärkt eller ombyggd dörr	☐ B15/B30/EI30		
	☐ Oklassad	☐ Förstärkt eller ombyggd dörr	☐ B15/F15/B30/EI30/E30		
Täthet dörrar		☐ Bristfälligt	☐ Ok		
Dörrstängare	☐ Saknas	☐ Bristfälligt	☐ Ok		
Uppställda dörrar i brandcellsgränser	☐ Saknas	☐ Uppställda på felaktigt sätt	☐ Uppställda med magnet eller motsvarande	☐ Uppställda med magnet eller motsvarande samt fungerar	
Brandcellsindelning		☐ Bristfälligt	☐ Ok		
Otäteter i brandcellsgränser		☐ Bristfälligt	☐ Ok		
Ytskikt i korridorer och utrymningsvägar		☐ Bristfälligt	☐ Ok		
Övrigt					
Skriftlig redogörelse	☐ Ej inlämnad	☐ Bristfällig	☐ Ok		
El-revision	☐ Ej gjord	☐ Gjord	☐ Gjord samt brister åtgärdade		
Ordning och reda		☐ Bristfälligt	☐ Ok	☐ Bra	☐ Mycket bra

Anvisningar till frågorna

Organisation

Systematiskt brandskyddsarbete

För att brandskyddsarbetet skall fungera över tiden krävs att det finns en tydlig organisation samt ansvarsfördelning kring brandskyddsarbetet. Räddningsverket har i sitt allmänna råd 2004:3 angett att det är skäligt att varje verksamhet bedriver ett systematiskt brandskyddsarbete samt att arbetet dokumenteras i skälig omfattning. Dokumentationen av det systematiska brandskyddsarbetet syftar till att säkerställa att skäliga brandskyddsåtgärder, både tekniska och organisatoriska, vidtas.

Viktiga punkter är till exempel:

- Finns det en brandskyddspolicy,
- Finns utsedd brandskyddsansvarig med utbildning,
- Kan ansvarig redogöra för sitt brandskyddsarbete,
- Dokumenteras brandskyddsarbetet tillräckligt,
- Görs egenkontroll och åtgärdas eventuella brister,
- Finns rutiner för uppföljning och tillbudsrapportering,
- Är ansvarsfördelningen avseende brandskyddsarbetet mellan ägare och nyttjanderättshavare klarlagd,
- Finns rutin för utbildning och övning av personal,
- mm,

Personalens utbildning – övningar

Personalens kunskaper och agerande i händelse av brand kan vara avgörande vilka konsekvenser branden får. Har personalen utbildning för att agera rätt i händelse av brand. Finns fastställda intervaller för återkommande utbildning. Genomförs utrymningsövningar? Får nyanställda och vikarier utbildning så att de agerar rätt i händelse av brand. För högsta betyg krävs att mer än 80 % av tjänstgörande personal har utbildning samt att utbildning och övning sker regelbundet. Prata med personal på platsen.

Plan för utrymning

Ansvar för hur personalen skall agera ligger på hotellägaren. Vid brand inom hotellet är personalens agerande viktigt, det måste därför finnas instruktioner som anger vem som gör vad. Finns instruktioner framtagna för hur personalen skall agera i händelse av brand och om hotellet är obemannat delar av tiden, hur får räddningstjänsten vetskap om antalet gäster, vilka rum som är uthyrda, etc. Är hotellet utrustat med larmlagring, finns i så fall en organisation som kan ta hand om de larm som sker.

Säkerhetskultur

Vilken säkerhetskultur finns inom organisationen, ser all personal säkerheten inom verksamheten som viktig för hotellets gäster. Här ges en samlad bedömning över den säkerhetskultur som finns inom verksamheten.

Utrymning

Minst två fungerande oberoende utrymningsvägar

Finns minst två av varandra oberoende (avskilda) utrymningsvägar och fungerar dessa, prova utrymningsvägarna i hela sin längd. I de fall fasadstege eller ”annan tveksam lösning” används för utrymning av gäster ska detta anges under kommentarer. Om möjligt bör kontroll av utrymningsvägar ske kvällstid.

Nödbelysning

Finns nödbelysning och fungerar den.

Vägledande markering

Finns vägledande markering i sådan omfattning att den är lätt synlig från dörren till varje gästrum. Kontrollera om det finns skyltar i erforderlig omfattning samt om den är rättvisande.

Lös inredning

Är utrymningsvägarna fria från föremål som hindrar eller påverkar vid utrymning. Finns lös inredning uppställd i korridorer eller i utrymningsvägar som påverkar utrymningsituationen negativt.

Information till gäster

Har samtliga gästrum tillräcklig information. Finns informationen på flera språk. Finns information på andra platser inom hotellet. Om hotellet saknar bemanning dygnet runt, finns tydliga instruktioner för hur gästerna återsamlas vid en utrymning, vem vet om hotellet är utrymt i händelse av brand. Ge gärna extra information under kommentarer.

Larm

Utrymningslarm

Är hotellet utrustat med utrymningslarm, brandlarm. I vilken omfattning har hotellet larm. Aktiveras larmet manuellt eller automatiskt via rökdetektorer. Har samtliga rum och utrymningsvägar rökdetektorer eller är det en kombination av värmedetektorer och ”vanliga” brandvarnare. Ge gärna extra kommentarer. Om hotellet är sprinklat, ange detta under kommentarer.

Placering larmdon

Var finns larmdon placerade. Ringa in de alternativ som är aktuella.

Detektering i gästrum

I vilken omfattning är gästrummen detekterade.

Larmöverföring

Finns larmöverföring till räddningstjänsten.

Revisionsbesiktning, Serviceavtal

Revisionsbesiktas anläggningen av godkänd besiktningsman varje år eller med max 15 månaders mellanrum. Finns rutin för åtgärdande av eventuella brister, är bristerna åtgärdade.

Finns serviceavtal med anläggarfirma samt sker utbyte av detektorer regelbundet.

Byggnadstekniskt brandskydd

Dörrar mellan boenderum och korridorer.

Håller dörrarna till gästrummen erforderlig brandklass. Är dörrarna mellan gästrum och korridorer typgodkända eller är det äldre dörrar som förstärkts.

Dörrar mellan korridorer och trapphus.

Håller dörrarna mellan korridor och trapphus erforderlig brandklass. Är dörrarna mellan korridorer och trapphus typgodkända eller är det äldre dörrar som förstärkts.

Täthet dörrar

Är dörrar i brandcellsgräns täta.

Dörrstängare

Är samtliga dörr i brandcellsgräns försedda med dörrstängare. Prova om dörrstängarna fungerar.

Uppställda dörrar i brandcellsgräns

Om dörrar ställs upp, sker det med anordning som säkerställer att dörren stänger i händelse av brand/rök. Prova funktionen.

Brandcellsindelning

Är andra verksamheter inom hotellet avskilda från hotellet, t ex bar, restaurang, relax etc.

Är samtliga gästrum utformade som egna brandceller. Är utrymningsvägarna avskilda från varandra. Kontrollera hur tätningarna ser ut.

Ytskikt i korridorer/utrymningsvägar

Vilket ytskikt har väggar och tak i utrymningsvägar.

Klasser enligt BBR

Br1: Väggar och tak: B-s1, d0 (klass I)

Br2: Väggar C-s2, d0 (klass II) och tak B-s1, d0 (klass I)

Br3: Väggar C-s2, d0 (klass II) och tak B-s1, d0 (klass I)

Beroende på underlag kan ytskikt generellt hänföras till någon av klasserna I-III enligt nedanstående tabell.

Ytskikt	Underlag		
	Obrännbart material (betong, lättbetong, tegel o d)	Gipsskiva med pappskikt	Träpanel, spånskiva, träfiberskiva (ej porös), plywood o d
Obehandlat underlag eller normal målningsbehandling	I	I	III
Vanlig papperstapet med			
ytskikt <175g/m ²	I	II	III
ytskikt 175-225 g/m ²	II	III	III
Plasttapet med tjocklek < 2 mm och ytskikt < 300 g/m ²	III	III	III
Textiltapet med ytskikt < 300 g/m ²	III	III	III

Brandredskap

Handbrandsläckare, Inomhusbrandpost

Om brandredskap finns i erforderlig omfattning, max 25 meter till brandredskap, samt serviceavtal medför högsta betyg.

Övrigt

Skriftlig redogörelse

Hotell med tillstånd enligt lagen om hotell och pensionatrvärelse ska lämna skriftlig redogörelse. Har skriftlig redogörelse lämnats in enligt frist som kommunen fastställt. Stämmer inlämnad skriftlig redogörelse med verkligheten.

Elrevision

Enligt Lagen om hotell och pensionatrvärelse skall elektrisk anläggning besiktas av sakkunnig person varje år, intyg från besiktning och om avhjälpna bristfälligheter skall finnas tillgängligt för uppvisande.

Ordning och reda

Allmänt intryck hur det ser ut inom verksamheten, finns uppställt material/gods i och kring byggnader, hur ser det ut i förråd och andra "låsta" utrymmen.

Kommentarer i övrigt

Skriv den information som ni anser kan vara intresse för mig i samband med analysering av resultaten.

Uppgifter som kan vara av intresse är:

Finns personal dygnet runt eller bara på dagen. I de fall ägarna bor i anslutning till hotellet betraktas det inte som ständigt bemannat.

Vilket byggnadsår har hotellet, om det skett omfattande ombyggnationer efter det att hotellet uppfördes första gången.

Finns eldstad – har det genomförts brandskydds kontroll?

Räddningsverket, 651 80 Karlstad
Telefon 054-13 50 00, telefax 054-13 56 00. www.raddningsverket.se

Beställningsnummer P21-481/07. Fax 054-13 56 05

ISBN 978-91-7253-362-2